

Posudek disertační práce „Processing of Nb-containing TiAl intermetallics and its physical and chemical aspects (Fyzikálně chemické aspekty přípravy intermetalik TiAl obsahujících niob)“ Ing. Tomáše Bartáka

Posuzovaná disertační práce má rozsah 84 stran, obsahuje 55 obrázků, 23 tabulek a 89 odkazů na citovanou literaturu.

Posuzovaná práce zpracovává velmi aktuální téma, které představuje jednu ze základních etap vývoje technologie přesného lití odlitků ze slitin na základě intermetalické sloučeniny γ – TiAl ve vakuové indukční peci osazené keramickým kelímkem. Prováděné experimentální práce si kladou za cíl zjistit možnosti a omezení technologie tavení zmíněných slitin v keramických kelímcích.

V souladu se zaměřením disertační práce je úvodní část věnována základním charakteristikám slitin γ – TiAl, jejich přípravě a použití, vlastnostem žárovzdorniny používané na tavící kelímky a termodynamickým základům metalurgických procesů včetně popisu pochodů na rozhraní tavenina – keramický tavící kelímek. Další část práce je věnována popisu prováděných experimentálních prací a metodám vyhodnocování získaných vzorků. Experimentální část práce obsahuje podrobnou dokumentaci výsledků získaných analýzami vzorků z taveb provedených za různých podmínek a konfrontaci shromážděných poznatků s termodynamickými výpočty. Závěrečná část práce je věnována diskuzi výsledků experimentálních prací a termodynamických výpočtů a na jejím základě jsou pak formulovány závěry práce.

K práci mám následující dotazy a připomínky:

1. Kapitola 4. věnovaná termodynamice a kinetice metalurgie ve VIM je zpracována bez přímé vazby na řešenou problematiku a až na výjimky bez použití citované literatury.
2. Nelze souhlasit s tvrzením, že tepelná rovnováha (heat balance) – str. 21 je důležitá pro predikci termodynamické rovnováhy.
3. Proč je v kap. 4 stále řešena pouze rovnováha? Pro studovanou problematiku je důležitější popis systému mimo rovnováhu, ve kterém se nachází na začátku experimentu.
4. Je mezi standardním chemickým potenciálem a aktivitou složky nějaká vazba nebo mohou být hodnoty obou veličin voleny na sobě nezávisle? – rovnice (14) na str. 23
5. Proč ze vztahů (20) a (21) zmizely aktivity složek?
6. Rovnice (14) mimo rovnováhu neplatí? – str. 24 dole
7. Co je míněno slovy „míšení molekul rozpouštědla s molekulami nebo ionty rozpuštěné látky“? – kap. 4.5. na str. 27
8. Pochází obr. 4 na str. 27 z citované literatury [68]?
9. Pozoroval jste u experimentálních taveb charakter napadení stěny kelímku srovnatelný s obr. 4 vpravo?
10. Můžete napsat rovnice, pomocí kterých byly počítány hodnoty ΔG v tab. 6 a 7? Pro jaké standardní stavy a aktivity jednotlivých látek je výpočet proveden?

11. Proč na základě obr. 10 – 12 usuzujete, že reakce v systému jsou nepravděpodobné? Jaký by byl průběh křivek na zmíněných grafech pro $a_{\gamma} \rightarrow 0$?
12. Jaký minimální obsah yttria lze použitým analyzátozem stanovit?
13. Text práce a výčet použité literatury obsahuje řadu překlepů.
14. V závěru diskuse na str. 72 je zmatené číslování obrázků.
15. Seznam použité literatury není zpracován dle ČSN ISO 690 a 690-2.

Posuzovaná disertační práce obsahuje nové, originální poznatky obohacující vědní obor, ve kterém je obhajována. Její přínos pro metalurgickou praxi je rovněž významný neboť poskytuje důležité informace o kinetice kontaminace roztavené slitiny kyslíkem a nekovovými vměstkami. Cíle disertační práce bylo dosaženo, práci proto doporučuji k obhajobě a v případě uspokojivého zodpovězení položených otázek doporučuji udělení titulu Ph.D.

Brno 2.10.2014

prof. Ing. Ladislav Zemčík, CSc.